

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
ЕИК 175924617
+359 2 4833820; + 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, ЕТ. 4, СТАЯ 414
СОФИЯ 1000

НА ВНИМАНИЕТО НА:

**Д-Р ИНЖ. РОСИЦА КАРАМФИЛОВА
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ**

**ОТНОСНО: ПРОЕКТ НА ДЪЛГОСРОЧНА СТРАТЕГИЯ ЗА СМЕКЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА
ДО 2050 Г. НА БЪЛГАРИЯ**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАМФИЛОВА,

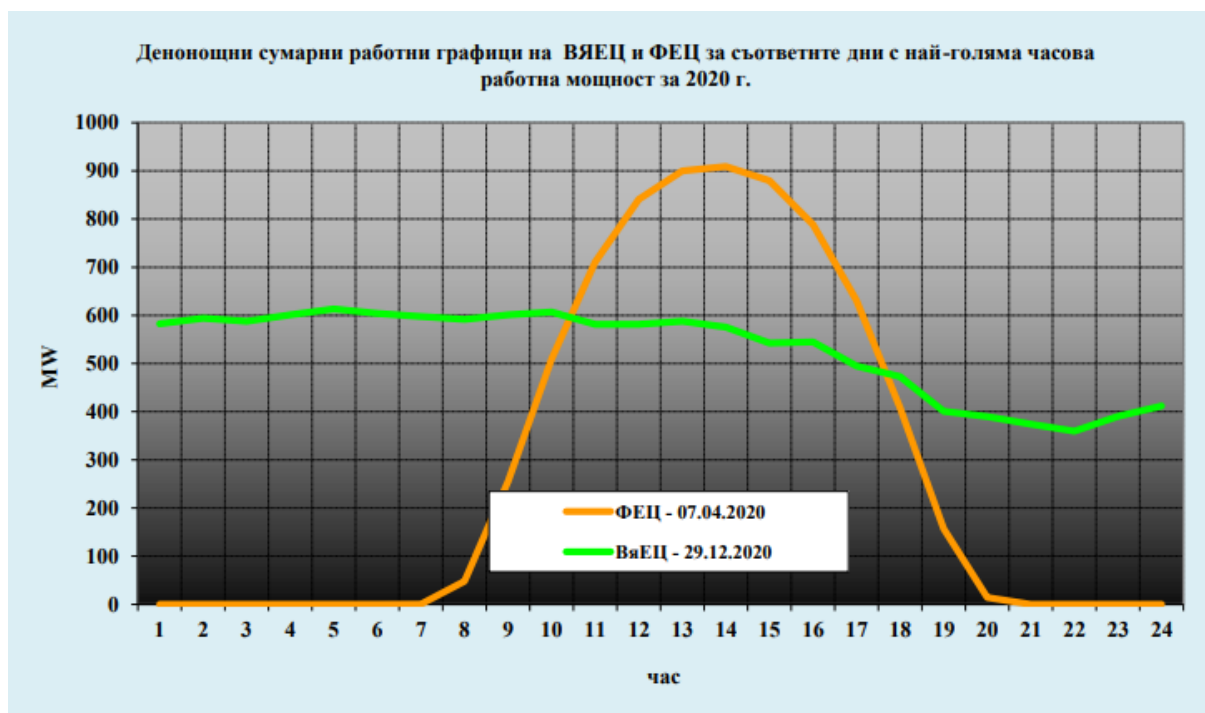
БГВЕА е представителна организация за сектор вятърна енергия в страната, като обединява мнозинството от фирмите, активни в сектора, в това число и инвеститори в проекти за производство на електроенергия от вятър. Членовете на БГВЕА формират съществен дял от общата инсталирана мощност на вятърна енергия в България. Основните насоки, в които работи активно асоциацията, са развитие на законодателната и регулаторната рамка с цел създаване на благоприятна бизнес и инвестиционна среда.

В тази връзка, с настоящето становище бихме искали да изкажем нашите коментари относно публикуваната за обществено обсъждане Дългосрочна стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г. на Р. България.

Публикуваният документ на проектостратегия се базира основно на Интегрираният план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г. (ИПЕК), използвайки същите модели за изготвяне на сценариите, като го надгражда и включва периода след 2030 г. Трябва обаче да се вземе предвид факта, че ИПЕК следва и се очаква през 2023 г. да бъде преразгледан. Редно е да се вземе също и под внимание оценката на Европейската комисия от м. октомври 2020 г., която съдържа някои **съществени критики** по отношение на плана. **В тази връзка, считаме, че ИПЕК не може да служи за основа за изготвяне на Стратегията за смекчаване изменението на климата до 2050 г.** В допълнение на това и съгласно текста в глава трета, смятаме че публикуваната проектостратегия на практика не представлява стратегически документ, а анализ на няколко хипотетични варианта за развитие на определящите емисиите сектори в България за постигане на емисионна неутралност през 2050 г.

Според нас е редно, ако към настоящия момент **неяснотите по бъдещото развитие на технологиите не позволяват създаването на конкретна стратегия за България**, то същата да се изготви тогава когато тези неясноти са попълнени.

Относно декарбонизацията, стратегията разглежда възможни сценарии за развитието на производствения енергиен микс, като във всеки един от тях се предвижда значително развитие на енергията от възобновяеми източници. Оценяваме отчитането на съществената роля на развитието на ВЕИ сектора, но **въпреки това бихме искали да изкажем нашето притеснение, че в разгледаните сценарии делът на вятърната енергия в инсталираната мощност за производството до 2030 нараства с много бавни темпове, като се очаква в най-добрия сценарий да достигне 1 ГВт обща инсталирана мощност през 2030 г., а в най-лошия сценарий едва 800 МВт.** Съгласно изложените числа в сценариите се очаква значителен ръст на по-късен етап, като общата инсталирана мощност през 2050 г. достига средно 6 ГВт. Следва да подчертаем, че електроенергията от вятър и слънце се допълват по начин, който в съчетание с оптимално количество системи за съхранение на енергия, да гарантира сигурността на доставките в рамките на деня и през годината. Производството на електроенергия от вятър има относително по-постоянен профил в дневен разрез, за разлика от производствения профил на слънчевите централи. Вятърните централи произвеждат електроенергия през нощта, в сутрешния и вечерния пик на консумация, когато електроенергията фотоволтаични централи отсъства, както е показано на Фигура 1.

Фигура 1. Денонощни сумарни работни графици на ВЯЕЦ и ФЕЦ за съответните дни с най-голяма часова работна мощност за 2020 г.

Нещо повече - **вятърната енергия е най-евтиният и достъпен енергиен източник.** С намаляването на разходите и развитието на технологиите вятърните турбини стават все по-ефективни и лесни за пазарна интеграция, и безспорно те са основна технология за постигане на целта за декарбонизация. Затова, смятаме, че е от съществено значение залагането **на максимално висока цел за вятърни централи**, което ще намали рисковия им профил и ще привлече повече инвестиции с ниски капиталови разходи и съответно ще гарантира и ниски цени на електроенергията за потребителите. Това би имало положителен ефект за всички участници на пазара, особено в настоящата среда на енергийните пазари, обусловени от екстремни ценови равнища и непрогнозируемост.

Бихме искали да допълним също така, че при изготвянето на финалния вариант на Дългосрочната стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г., независимо от това какъв сценарий ще се реализира, е необходимо да не се допуска **небалансирано развитие на вятърна и слънчева генерация.** Важно е да се подчертае, че слънчевият потенциал на територията на България е относително еднакъв, за разлика от вятърния, който е съсредоточен в определени региони. Следователно нашето мнение е, че **регионите с вятърен потенциал трябва да бъдат отделени за приоритетна реализация на вятърни централи.** Това задължително трябва да бъде част от **Стратегията, в противен случай не би се постигнало балансирано развитие на вятърна и слънчева енергетика.**

Представените в таблица 13 сценарии предвиждат инсталирана мощност между 5,5 ГВт и 7,5 ГВт за вятърни централи и от 5 ГВт до 10 ГВт слънчеви централи през 2050. Тези два източника се предвижда да осигурят повече от 40 % от електрическата енергията, произведена през 2050 г. Считаме, че целта от 40% производство на електроенергия от вятърни и слънчеви централи не е достатъчно амбициозна, имайки примерите на други държави от ЕС като Дания, в които този дял още към края на 2020 г. вече превишава 50%. Същевременно, към 2050 са предвидени да останат и между 5 ГВт и 7 ГВт инсталирани мощности на газ, като това следва да се преразгледа, имайки предвид и тенденцията за покачване цената на природния газ, несигурността на доставките и зависимостта на България в това отношение. **В тази връзка смятаме, че развитието на технологиите за дългосрочно съхранение на енергия, увеличаването на трансгранични връзки и капацитети, обединяването на енергийни пазари и ефективното управление на мрежи трябва да позволи по-голям дял на вятърната и слънчева енергетика.**

По отношение на зеления преход в проекта на стратегия, в таблица 13, в представените сценарии дялът на електроенергия от въглища намалява с бавни темпове от 4,3 ГВт до 2,5 ГВт през 2030 г. и 1 ГВт през 2050 г. В тази връзка би могло да се каже, че до началото на 2040 г. е налице **конфликт между целите за насърчаване на нисковъглеродното икономическо развитие от една страна и**

максималното оползотворяване на местните въглищни запаси, от друга страна. Трябва да се има предвид, че това е и една от критиките на ЕК по отношение на ИПЕК, а именно, че страната продължава да разчита на въглища и други изкопаеми горива, а текущият ръст на **ВЕИ е оценен като скромнен.**

По отношението на развитието на хидроенергетиката до 2050 г., в представените в таблица 13 сценарии се предвижда незначително изменение на инсталираните мощности. Смятаме, че за енергийната сигурност, както и за декарбонизацията би било добре да се направи оценка на това каква е разполагаемостта на местните водни ресурси. Също така трябва да се имат предвид и инвестиционните намерения на „Националната електрическа компания“ в тази насока, като едно от тях е увеличаване на обема на долния изравнител на ПАВЕЦ „Чаира“ с изграждане на язовир „Яденица“ и реверсивен напорен тунел за връзка с язовир „Чаира“, или т. нар. проект „Яденица“, който е със статут на проект от общ интерес за Европейската комисия.

Според нас, постигането на целите за увеличаване на дела на ВЕИ в крайното енергийно потребление и постигане на емисионна неутралност към 2050 г., следва да бъде подкрепено с ясни законодателни и регулаторни действия. Това е необходимо, за да бъде възможно и конкурентно навлизането и пазарната интеграция на нови възобновяеми мощности. Следва да се насърчат и инвестициите в инсталации за съхранение на енергия, интелигентни мрежи, развитие на „demand side response“.

Като несъвършенство на проекта на стратегия отчитаме и липсата на описание на методиката, по която са изчислени индикативните траектории за възобновяема енергия, прогнозните емисии на CO₂ до 2050 г. и ефектите от предложените мерки по отношение на намаляването на емисиите парникови газове. **Наличието на информация за началните допускания при изготвянето на прогнозите е съществено при оценката на тяхната адекватност и реалистичност.** В тази връзка също смятаме, че липсва задълбочен анализ относно въздействието на прогнозния производствен енергиен микс върху **околната среда** (спазване на европейските насоки), **икономиката** (как ще се отрази върху цените на енергията и сравнението им с други икономики), **бизнеса** (как ще повлияе на инвестиционния климат в страната) и **управлението на мрежата** (инвестиции, балансиране, надеждност на системата). Такъв анализ е необходим, **за да се намери най-оптималния бъдещ енергиен микс**, след което да се стигне до разписването му в документ като предложение за Стратегия и публикуването му за обществено обсъждане.

В заключение бихме искали да подчертаем, че Дългосрочната стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г. следва да бъде интегрална част от документална система, допълваща целите и приоритетите, както на Интегрирания план за енергетика и климат (който следва да бъде ревизиран), така и на Стратегията за устойчиво енергийно развитие до 2050 г. За тази цел, както

и за изготвянето на въпросната стратегия следва да се преразгледат началните допускания в тези документи, които към момента вече са се изменили, имайки предвид геополитическите промени в последната една година и силната зависимост и несигурност на Р. България от газови доставки.

От БГВЕА се надяваме нашите коментари и притеснения да бъдат взети предвид в процеса на изготвяне на Дългосрочната стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г. на Р. България, като оставаме на разположение за последваща дискусия и съдействие.

С уважение,

Миглена Стоилова

Председател на Надзорния съвет на БГВЕА